

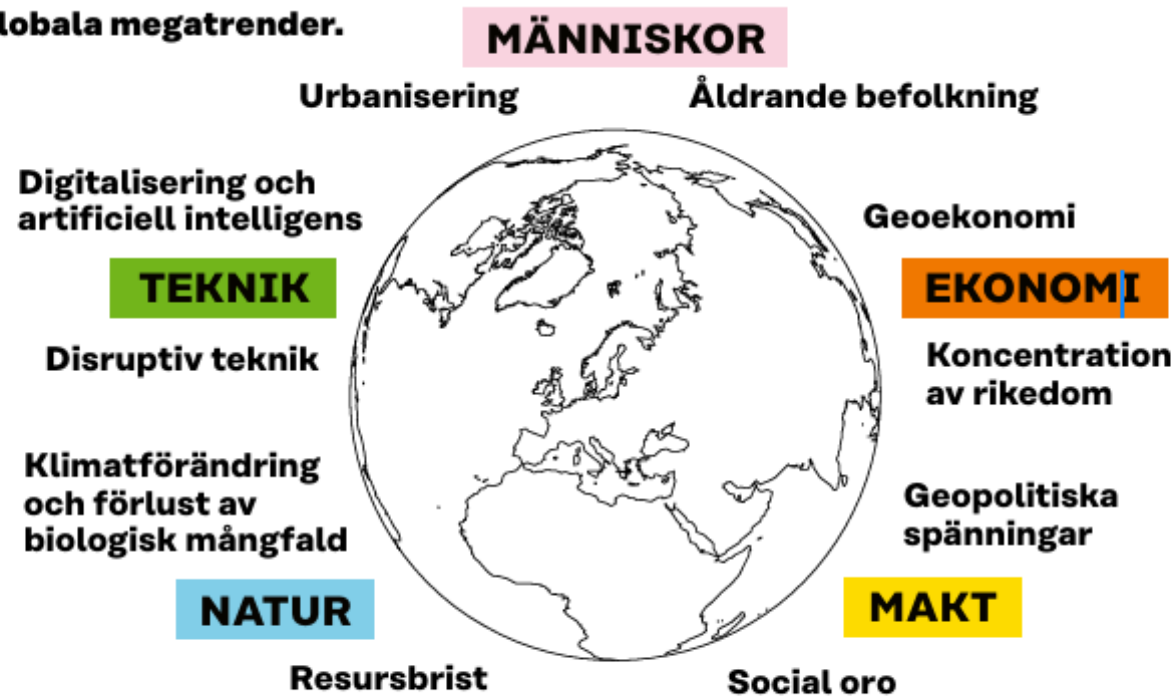
Österbottens välfärdsområdes megatrender - uppdatering 2026

Pohjanmaan hyvinvointialueen megatrendit- päivitys 2026

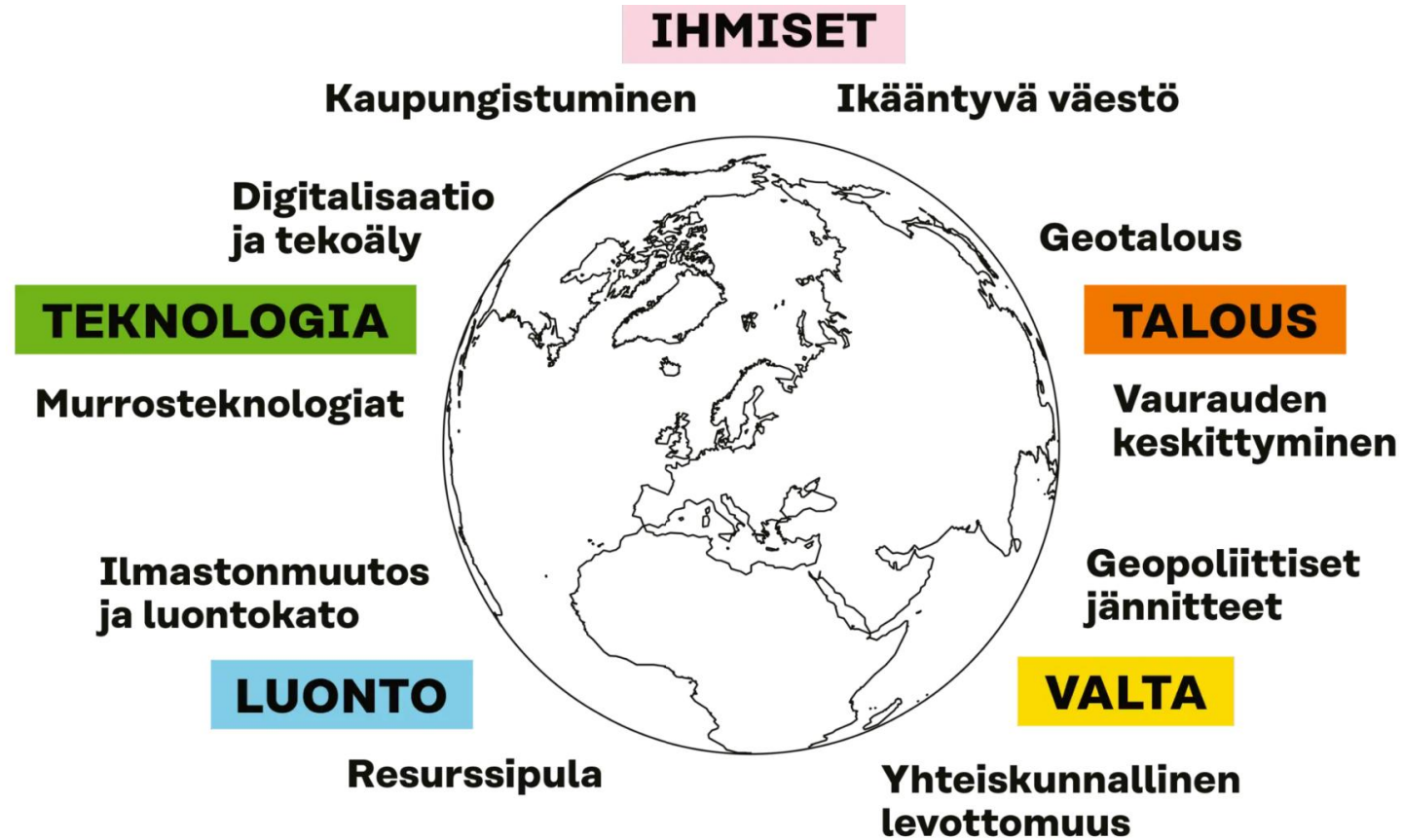
Sitra: Globala megatrender 2026

Figur 1. Globala megatrender.

Sitra: Globaalit megatrendit 2026

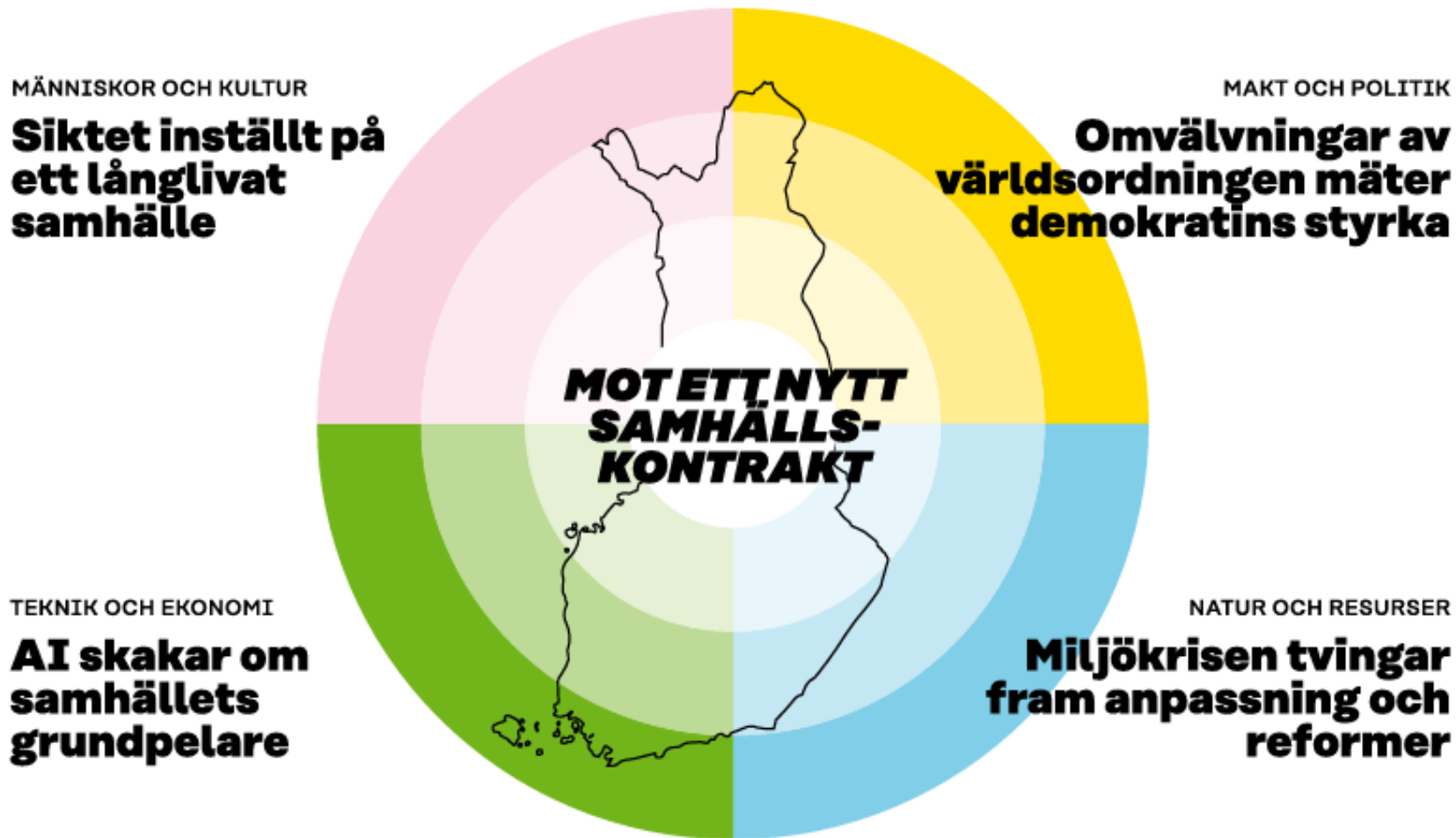

<https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2026/#heading-ml9b8exb6hs>

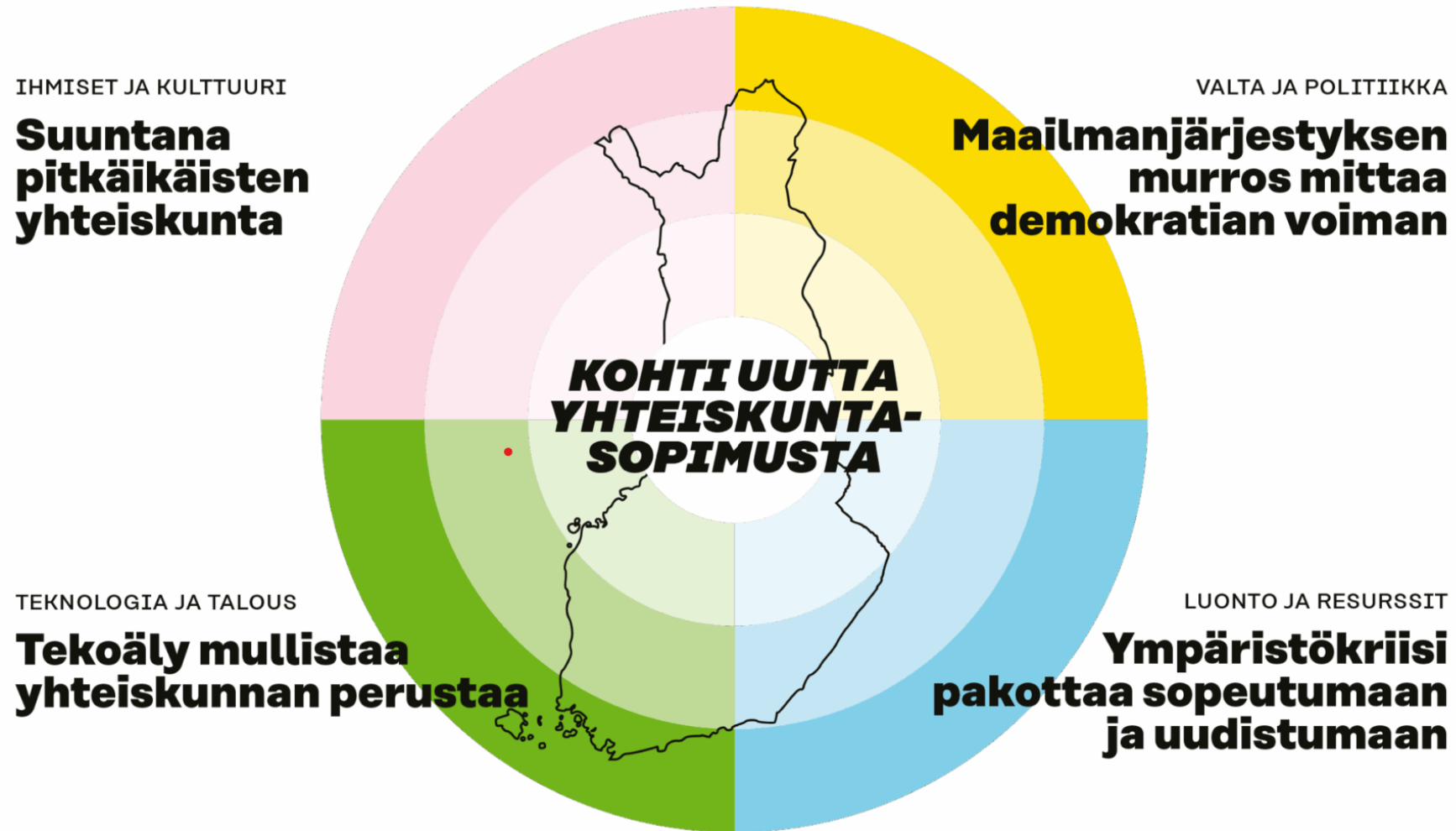
Sitra 2026: Megatrender ur Finlands perspektiv

Figur 2. Megatrender ur Finlands perspektiv.

Sitra 2026: Megatrendit Suomen näkökulmasta

Megatrender i Österbottens välfärdsområde 2026

Den åldrande
befolkningen och
de demografiska
förändringarna

Digitaliseringen
och den tekniska
utvecklingen

Den ekonomiska
hållbarheten och
den finansiella
pressen

Skillnaderna i
välfärden,
mångfalden och
den sociala
omställningen

Säkerheten,
kriställigheten och
försörjningsbereds
kapen

*I ett samhälle där
man lever länge
bor man tryggt
hemma*

Tid för människan

*Mindre
korrigerande, mer
genomslagskraft*

Likvärdiga tjänster

*Förmåga att
trygga tilliten och
servicen under
alla förhållanden*

Pohjanmaan hyvinvointialueen Megatrendit 2026

Väestön
ikäntyminen ja
demografinen
muutos

Digitalisaatio ja
teknologinen
kehitys

Talouden
kestävyys ja
rahoituspaineet

Hyvinvointierot,
monimuotoisuus ja
sosiaalinen
muutos

Turvallisuus,
kriisinkestävyys ja
huoltovarmuus

*Pitkäikäisten
yhteiskunnassa
asutaan
turvallisesti kotona*

Aikaa ihmiselle

*Vähemmän
korjaavaa,
enemmän
vaikuttavaa*

*Yhdenvertaiset
palvelut*

*Kyky turvata
luottamus ja
palvelut kaikissa
olosuhteissa*

1) Den åldrande befolkningen och de demografiska förändringarna

Utmaning:

Det tilltagande servicebehovet, särskilt i fråga om långtidssjukdomar, hemvård och specialiserad sjukvård - samtidigt som varken antalet personer i arbetsför ålder eller antalet anställda ökar.

Strategiska svar:

Tyngdpunkten flyttas från tung vård till förebyggande vård

- Riskgrupper identifieras systematiskt (till exempel ensamhet, multisjukdom)
- Starkare samarbete med kommuner, organisationer och församlingar

De tjänster som ges hem skalas

- Verksamhetsmodellerna inom hemvården harmoniseras i hela välfärdsområdet
- Distanstjänster, mobila tjänster i glesbygdsområden

Närståendevården och närståendenätverken stärks

- Stödmodeller för närståendevårdare, uppföljning av orken
- Rådgivning med låg tröskel och digitala stödtjänster

Strategisk prioritering: I ett samhälle där man lever länge bor man tryggt hemma

1) Väestön ikääntyminen ja demografinen muutos

Haaste:

Kasvava palvelutarve, erityisesti pitkäaikaissairauksissa, kotihoidossa ja erikoissairaanhoidossa – samaan aikaan työikäisten ja henkilöstön määrä ei kasva.

Strategiset vastaukset:

Painopiste siirretään raskaasta hoidosta ennaltaehkäisyyn

- systemaattinen riskiryhmien tunnistaminen (esim. yksinäisyys, monisairaus)
- vahvempi yhteistyö kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa
- **Kotiin vietävien palvelujen skaalaaminen**
 - Kotihoidon toimintamallien yhtenäistäminen koko alueella
 - Etäpalvelut, liikkuvat palvelut haja-asutusalueille
- **Omaishoidon ja läheisverkostojen vahvistaminen**
 - omaishoitajien tukimallit, jaksamisen seuranta
 - matalan kynnyksen neuvonta ja digitaaliset tukipalvelut

Strateginen painotus: Pitkäikäisten yhteiskunnassa asutaan turvallisesti kotona

2) Digitaliseringen och den tekniska utvecklingen

Utmaning:

Tekniken utvecklas snabbt, men den tas inte i bruk jämnt, samtidigt som personalen är belastad.

Strategiska svar:

Tid för människan

- **Digitaliseringen som en lösning på arbetskraftsbristen, inte som ett extra arbete**
 - användning av automation i förvaltningen och rutinerna
 - artificiell intelligens som hjälp vid bedömningen av vårdbehovet och prognostiseringen av vårdstigarna
- **Distanstjänster normaliseras**
 - distansmottagningar, appar för egenvård, distansrehabilitering
 - särskilt fokus på långtidssjukdomar och mentalvårdstjänster
- **Personalens digitala kompetens utvecklas systematiskt**
 - utbildning som en obligatorisk del av arbetstiden, gäller alla
 - digitala mentorer på enheter
- *Strategisk prioritering: "Tid för människan"*

2) Digitalisaatio ja teknologinen kehitys

Haaste:

Teknologia kehittyy nopeasti, mutta käyttöönotto on epätasaista ja henkilöstö kuormittunutta.

Strategiset vastaukset:

Aikaa ihmiselle

- **Digitalisaatio työvoimapulan ratkaisuna, ei lisätyönä**
 - automaation hyödyntäminen hallinnossa ja rutiineissa
 - tekoäly avuksi hoidon tarpeen arviointiin ja hoitopolkujen ennakkointiin
- **Etäpalvelujen normalisointi**
 - etävastaanotot, omahoitosovellukset, etäkuntoutus
 - erityinen fokus pitkäaikaissairauksiin ja mielenterveyspalveluihin
- **Henkilöstön digiosaamisen systemaattinen kehittäminen**
 - koulutus jokaiselle pakolliseksi osaksi työaikaa
 - digimentorit yksiköihin
- *Strateginen painotus: “Aikaa ihmiselle”*

3) Den ekonomiska hållbarheten och den finansiella pressen

Utmaning:

Finansieringen ökar inte i samma takt som servicebehovet – besparingarna måste vara strukturella

Strategiska svar:

- **Effektivitetsorienterad ledning**
 - Fokus på vilka tjänster som verkligen främjar välbefinnandet
 - Ineffektiva eller överlappande metoder avskaffas
- **Servicenätet granskas kritiskt kontinuerligt**
 - Fysiska utrymmen vs. mobila och digitala tjänster
 - Regional jämlikhet, inte nödvändigtvis likadana strukturer överallt
- **Förebyggande åtgärder som ekonomisk strategi**
 - Mental hälsa, missbrukarvård och barns/ungdomars välbefinnande ses som en investering inte som en kostnadspost
- *Strategisk prioritering: "Mindre korrigering, mer genomslagskraft"*

3) Talouden kestävyys ja rahoituspaineet

Haaste:

Rahoitus ei kasva samassa tahdissa kuin palvelutarve – säästöjen on oltava rakenteellisia

Strategiset vastaukset:

- **Vaikuttavuusperusteinen johtaminen**
 - keskitytään siihen, mitkä palvelut oikeasti parantavat hyvinvointia
 - Luovutaan tehottomista tai päällekkäisistä käytännöistä
 - **Palveluverkoston jatkuva kriittinen tarkastelu**
 - Fyysiset tilat vs. liikkuvat ja digitaaliset palvelut
 - Alueellinen yhdenvertaisuus, ei välttämättä samanlaiset rakenteet kaikkialla
 - **Ennaltaehkäisy talousstrategiana**
 - Mielenterveys, päihdepalvelut ja lasten/nuorten hyvinvointi investointeina, ei kuluerinä
- Strateginen painotus:* “Vähemmän korjaavaa, enemmän vaikuttavaa”

4) Skillnaderna i välfärden, mångfalden och den sociala omställningen

Utmaning:

Välfärden är inte jämnt fördelad: den psykiska ohälsan, ensamheten och skillnaderna i tillgången till tjänster ökar.

Strategiska svar:

- **Kundorienterade, flexibla servicestigar**
 - en kontakt → rätt service ("principen om att servicen fås från en och samma lucka")
 - särskilt stöd till utsatta grupper
- **Flerspråkighet och kulturell sensitivitet**
 - Österbottens två- och flerspråkighet ses som en strategisk styrka
 - tjänsternas tillgänglighet på båda språken
- **Stödet av gemenskapen ses som en del av välfärden**
 - den tredje sektorns roll stärks
 - identifieringen av ensamhet och utanförskap inbakas i vården

Strategisk prioritering: "Likvärdiga tjänster"

4) Hyvinvointierot, monimuotoisuus ja sosiaalinen muutos

Haaste:

Hyvinvointi ei jakaudu tasaisesti: mielenterveysongelmat, yksinäisyys ja palveluihin pääsyn erot kasvavat.

Strategiset vastaukset:

- **Asiakaslähtöiset, joustavat palvelupolut**
 - yksi kontakti → oikea palvelu ("yhden luukun periaate")
 - erityistuki haavoittuville ryhmille
- **Monikielisyys ja kulttuurinen sensitiivisyys**
 - Pohjanmaan kaksi- ja monikielisyys strategiseksi vahvuudeksi
 - palvelujen saavutettavuus molemmilla kielillä
- **Yhteisöllisyyden tukeminen osana hyvinvointia**
 - kolmannen sektorin roolin vahvistaminen
 - yksinäisyyden ja syrjäytymisen tunnistaminen osana hoitoa

Strateginen painotus: "Yhdenvertaiset palvelut"

5) Säkerheten, kriståligheten och försörjningsberedskapen

Utmaning

- Velfärdsområdets verksamhetsmiljö är allt känsligare för störningar. Samtidigt som servicebehovet ökar och resurserna är knappa måste velfärdsområdet kunna trygga de kritiska social-, hälsovårds- och räddningstjänsterna även i undantags- och krissituationer. Störningarna kan hänföra sig till personalens tillgänglighet, informationssystemen, energiförsörjningen, logistiken eller kommunikationen, och de drabbar särskilt utsatta befolkningsgrupper.

Strategiska svar

- **Beredskapen ses som en del av det normala ledarskapet**
 - Beredskap och kontinuitetshantering som en integrerad del av strategi- och ekonomiplaneringen
 - Scenarioarbete och riskbedömning som en del av lednings- och beslutsprocesserna
- **Tryggande av kritiska tjänster och funktioner**
 - Kritiska tjänster identifieras och prioriteras
 - Ersättnings- och kompetenssystem utvecklas
 - Tryggande av att servicekedjorna och logistiken fungerar i störningssituationer
- **Digital funktionsförmåga och cybersäkerhet**
 - Informationssystemens driftssäkerhet och säkringar utvecklas
 - Personalens kunskande om cybersäkerhet och störningssituationer stärks
 - Alternativa verksamhetsmodeller för situationer där de digitala systemen inte är tillgängliga upprätthålls
- **Kriskommunikation och samarbete**
 - tydlig, snabb och tvåspråkig kommunikation till invånare och anställda
 - tätt samarbete med kommuner, räddningssväsendet, organisationer och andra myndigheter
 - Invånarnas egen beredskap stöds

Strategisk prioritering

”Förmågan att trygga tilliten och servicen under alla förhållanden”

5) Turvallisuus, kriisinkestävyys ja huoltovarmuus

Haaste

- Hyvinvointialueen toimintaympäristö on entistä häiriöalttiimpi. Samaan aikaan kun palvelutarve kasvaa ja resurssit ovat niukat, hyvinvointialueen on kyettävä turvaamaan kriittiset sosiaali- terveys ja pelastuspalvelut myös poikkeus- ja kriisitilanteissa. Häiriöt voivat koskea henkilöstön saatavuutta, tietojärjestelmiä, energiahuoltoa, logistiikkaa tai viestintää, ja ne kohdistuvat erityisesti haavoittuviin väestöryhmiin.

Strategiset vastaukset

- Varautuminen osana normaalia johtamista**
 - varautuminen ja jatkuvuudenhallinta integroituna osana strategia- ja taloussuunnittelua
 - skenaariotyö ja riskien arviointi osana johtamis- ja päätöksentekoprosesseja
- Kriittisten palvelujen ja toimintojen turvaaminen**
 - Kriittisten palvelujen tunnistaminen ja priorisointi
 - varahenkilö- ja osaamisjärjestelmien kehittäminen
 - palveluketjujen ja logistiikan toimivuuden varmistaminen häiriötilanteissa
- Digitaalinen toimintakyky ja kyberturvallisuus**
 - tietojärjestelmien toimintavarmuuden ja varmistusten kehittäminen
 - henkilöstön kyberturva- ja häiriötilanneosaamisen vahvistaminen
 - vaihtoehtoisten toimintamallien ylläpitäminen tilanteisiin, joissa digitaaliset järjestelmät eivät ole käytettävissä
- Kriisiviestintä ja yhteistyö**
 - selkeä, oikea-aikainen ja kaksikielinen viestintä asukkaille ja henkilöstölle
 - tiivis yhteistyö kuntien, pelastustoimen, järjestöjen ja muiden viranomaisten kanssa
 - asukkaiden omatoimisen varautumisen tukeminen

Strateginen painotus

“Kyky turvata luottamus ja palvelut kaikissa olosuhteissa”

Negativa hotbilder Svarta svanar

Hot om ett omfattande krig

Nedmontering av finländska
välfärdssamhället

Förlust av det självstyrande området

Ny pandemi

En energi- och klimatkris

Positiva, potentiella framgångshistorier Enhörningar

Ett systemiskt social- och
hälsovårdssystem

Österbottens
universitetsvälfärdsområde

Läkarutbildning fås till Vasa

Digital service av toppklass – de
svenskspråkiga i hela Finland
använder sig av våra digitala
tjänster

Negatiiviset uhkakuvat *Mustat joutsenet*

Laajamittainen sodan uhka

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan
romuttuminen

Itsehallinnollisen alueen menettäminen

Uusi pandemia

Energia- ja ilmastokriisi

Positiiviset mahdolliset menestystarinat *Yksisarviset*

Systeeminen sotejärjestelmä

Pohjanmaan yliopistollinen
hyvinvointialue

Lääkärikoulutus Vaasaan

Digipalveluiden kärjessä- koko
Suomen
ruotsinkieliset digiasiakkainamme

